

МОНІТОРИНГ ПОРУШЕНЬ ЦИФРОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Аналітичний звіт

Період моніторингу – жовтень 2020 року

I. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

(порушення, які мають вплив на необмежене коло осіб)

Доступ до Інтернету

Указом Президента України від 14 травня 2020 року № 184/2020 введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2020 року “Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”, яким застосовуються, скасовуються і вносяться зміни до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), запропонованих Кабінетом Міністрів України і Службою безпеки України¹.

Цей Указ продовжує неодноразово критиковану практику блокування веб-сайтів на підставі Указів Президента України від 15.05.2017 року² та від 14.05.2018 року³, на що вже зверталась увага у аналітичних звітах за результатами Моніторингу порушень цифрових прав в Україні⁴.

Таким чином, у звітний період зафіксовано **1 (один) факт порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до Інтернету, яке стосується 240 веб-ресурсів.

¹ <https://www.president.gov.ua/documents/1842020-33629>,

² <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>

³ <https://www.president.gov.ua/documents/1262018-24150>

⁴ <https://www.ppl.org.ua/monitoring/monitoring-cifrovix-prav>

II. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ (порушення, які стосуються окремих осіб і не мають безпосереднього впливу на широку аудиторію)

1. Порухення права на свободу вираження поглядів

1) *Напади на журналістів, блогерів, приміщення редакцій*

а) За інформацією проекту журналістських розслідувань “Стоп корупції”, які публікують сюжети в тому числі й [в мережі інтернет](#), 14 жовтня 2020 року в селі Грушувато-Криничне Дніпропетровської області здійснено напад на журналістів проекту та їх пограбування. За словами потерпілого журналіста Артема Поліковського, напад на них молодиків охоронної фірми у зеленій формі та без розпізнавальних знаків організував один із депутатів Дніпропетровської облради, про якого вони робили розслідування. Правоохоронці прийняли заяву від журналістів та порушили кримінальне провадження за ст. 171 ККУ “Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів”. Юридичний відділ ГО “Стоп корупції” готує клопотання на перекваліфікацію її на ст. 345-1 “Погроза або насильство щодо журналіста”⁵.

б) 17 жовтня 2020 року на Одещині побили головного редактора місцевого видання “Альтернатива.орг” Романа Варшанідзе. За інформацією Нацполіції в Одеській області, під час зйомок репортажу троє невідомих напали на головреда видання, та спричинили йому тілесні ушкодження у вигляді забоїв м'яких тканин та струсу мозку. Сам Роман Варшанідзе зазначає, що на нього напали представники ОПЗЖ, коли він приїхав на зустріч з кандидатом на пост голови Великодолинської селищної ради Юрієм Нікітінським. Подію поліцейські кваліфікували як погрозу або насильство щодо журналіста та внесли відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ч. 2 ст. 345-1 Кримінального кодексу України⁶.

в) Окрім цього, у ніч на 21 жовтня двоє невідомих розбили вікно та кинули пляшку з запальною сумішшю в офіс редакції видання “Альтернатива.орг”. За словами Р. Варшанідзе, поліція відкрила кримінальне провадження за фактами нападу на редакцію⁷.

2) *Однчасне застосування таких способів правового захисту, як спростування та видалення недостовірної інформації без обґрунтування необхідності в цьому, невмотивованість рішень про видалення спірної інформації, що порушує європейські стандарти у галузі свободи слова*

Суттєвого поширення набуває судова практика ухвалення рішень, якими спірні відомості, що визнані недостовірними, суди зобов'язують не лише спростувати, але й видалити. Нерідко мова йде про видалення не лише спірної інформації, але й всього сюжету чи статті. При цьому, рішення в частині покладання обов'язку видалити публікацію/статтю/сюжет/інформацію нерідко не мотивуються, в них не наводяться аргументи на користь виправдання такого втручання у право на свободу вираження. Детальніше цю

⁵<https://stopcor.org/zeleni-cholovichky-deputata-dnipropetrovskoyi-oblrady-roya-pobyly-ta-pograbuvaly-zhurnalistiv-video/>, <https://imi.org.ua/news/stopkor-povidomyv-pro-napad-ta-pograbuvannya-zhurnalistiv-proyektu-i35670>

⁶ <https://dumskaya.net/news/v-odesskoy-oblasti-izbili-glavnogo-redaktora-mes-128964/>, <https://od.npu.gov.ua/news/zvichajni-novini/policzejski-rozpochali-kriminalne-provadhennya-za-faktom-nasilstva-shhodo-zhurnalista/>, <https://imi.org.ua/news/na-odeshyni-pobyly-golovreda-mistseвого-vydannya-i35704>

⁷ <https://alternatyva.org/2020/10/21/v-ofys-alternatyva-orh-kynuly-koktejl-molotova/>, <https://imi.org.ua/news/na-odeshyni-v-ofis-vydannya-alternatyva-org-kynuly-koktejl-molotova-i35762>

проблему описано в аналітичному звіті “Судова практика у справах про поширення інформації в Інтернеті: тенденції та проблеми правозастосовної практики”⁸.

В жовтні 2020 року під час Моніторингу виявлено 6 (шість) таких рішень, а саме:

а) Заочне рішення Приморського районного суду м. Одеси від 5 жовтня 2020 року. Це рішення окрім описаної проблеми звертає на себе увагу ще й тим, що в ньому суд не розмежував ділову репутацію підприємства-позивача та репутацію його керівника, в інтересах якого ДП «Одеський морський торговельний порт» пред’явило позов. В ньому суд також належним чином не розмежував факти і оціночні судження, не проаналізував питання суспільного інтересу до поширення копій листів, зокрема, в світлі положень Закону України “Про інформацію”⁹.

б) Постанова Київського апеляційного суду від 30 вересня 2020 року (оприлюднена в Єдиному державному реєстрі судових рішень 13 жовтня 2020 року)¹⁰.

в) Заочне рішення Каховського міськрайонного суду Херсонської області від 01 жовтня 2020 року¹¹.

г) Рішення Кам’янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області від 22 вересня 2020 року (оприлюднене в Єдиному державному реєстрі судових рішень 8 жовтня 2020 року)¹².

г) Рішення Господарського суду Рівненської області від 28 вересня 2020 року (оприлюднене в Єдиному державному реєстрі судових рішень 12 жовтня 2020 року)¹³. В цьому рішенні суд крім того не врахував, що предметом спору є екологічна інформація, яка має значну суспільну вагу, некоректно застосував правило про розмежування фактів та оціночних суджень.

д) Рішення Печерського районного суду м. Києва від 25 вересня 2020 року (оприлюднене в Єдиному державному реєстрі судових рішень 6 жовтня 2020 року)¹⁴. Це рішення звертає на себе увагу ще й тим, що суд зобов’язав спростувати інформацію, яка відноситься до оціночних суджень (відповідач визнав позивача, колишнього народного депутата України, особою, яка є “національним публічним діячем”, що саме по собі не суперечить законодавству України¹⁵). Більше того, з рішення видно, що видалення інформації, на думку суду, є способом його спростування, що не відповідає чинному законодавству України. Крім того суд застосував норми, які захищають приватне життя осіб, хоча ці приписи, як видно з опису позовних вимог, не стосуються предмета спору.

На жаль, мусимо констатувати, що кількість рішень про видалення спірної інформації, в тому числі критичного характеру, зростає, що має негативний вплив на свободу слова і надалі справлятиме “охолоджувальний ефект” в цій сфері.

⁸ <https://bit.ly/3eHXQks>

⁹ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92050558>

¹⁰ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92079437>

¹¹ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92061519>

¹² <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91998741>

¹³ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92096138>

¹⁴ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91997019>

¹⁵ Відповідно до абзаців 1 та 7 пункту 37 ч. 1 ст. 1 чинного Закону України “[Про запобігання та протидію легалізації \(відмиванню\) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення](#)” від 06.12.2019 року № 361-IX, національні публічні діячі - фізичні особи, які виконують або виконували в Україні визначні публічні функції, а саме: ...народні депутати України

3) *Застосування заходів забезпечення позову, що обмежують свободу слова, не передбачених законом та фактично тотожних задоволенню позовних вимог*

Ухвалою Дарницького районного суду м. Києва від 2 жовтня 2020 року про забезпечення позову головного редактора інтернет-видання Lenta.ua зобов'язано обмежити доступ всіх користувачів мережі Інтернет до спірної статті¹⁶, незважаючи на те, що нормативно-правові акти України не передбачають такого виду забезпечення позову та містять заборону вживати заходи забезпечення позову, які за змістом є тотожними задоволенню заявлених позовних вимог.

4) *Ухвалення рішення про оприлюднення тексту спростування, зміст якого виходить за межі позовних вимог, покладення не передбаченого законодавством України обов'язку вибачитись*

Рішенням Березівського районного суду Закарпатської області від 22 вересня 2020 року (оприлюдненому в Єдиному державному реєстрі судових рішень 5 жовтня 2020 року) частково задоволено позов про захист честі, гідності і ділової репутації та відшкодування моральної шкоди. Відповідача зобов'язано спростувати низку спірних відомостей шляхом оприлюднення тексту спростування, в якому повідомляється про недостовірність всієї статті загалом. Крім того, відповідача зобов'язано вибачитись, хоча такий спосіб правового захисту не передбачений законодавством України і не є спростуванням спірної інформації¹⁷.

5) *Неналежне розмежування фактів і оціночних суджень та накладення заборони на поширення інформації*

Заочним рішенням Печерського районного суду м. Києва від 21 вересня 2020 року (оприлюдненому в Єдиному державному реєстрі судових рішень 13 жовтня 2020 року) визнано недостовірною інформацію, що міститься у депутатському зверненні до Прем'єр-міністра України; двом народним депутатам заборонено її поширювати будь-якій особі у будь-який спосіб, в тому числі, але не виключно, по телебаченню, в мережі Інтернет, публічних виступах та зобов'язано її спростувати шляхом розміщення вступної та резолютивної частини рішення суду у даній справі на їх сторінках у соціальній мережі Facebook¹⁸. В рішенні належним чином не розмежовано, як того вимагають європейські стандарти в галузі свободи слова, факти та оціночні судження, на відповідачів накладено тотальну заборону на поширення спірної інформації, в тому числі й органам влади, які мають компетенцію перевірити викладені у зверненні факти та прийняти відповідні рішення, що є явно надмірним у демократичному суспільстві.

6) *Непропорційність застосованого судом способу захисту прав позивача, що не відповідає стандартам обмеження права на свободу вираження за критерієм “необхідності в демократичному суспільстві”*

Рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 19 жовтня 2020 року частково задоволено позов Віктора Медведчука проти Вахтанга Кіпіані та видавництва Vivat про захист особистих немайнових прав шляхом визнання інформації недостовірною та заборони поширення інформації. Суд визнав 3 (три) висловлювання такими, що містять недостовірну інформацію, яка порушує особисті немайнові права позивача на повагу до гідності, честі, недоторканності ділової репутації; визнав такою, що порушує особисте немайнове право позивача на використання без його згоди його імені, інформацію, використану автором у 3-х (трьох) висловлюваннях; зобов'язав Вахтанга Кіпіані та ТОВ “Видавництво “Віват” видалити із двох розділів книги інформацію про позивача; заборонив

¹⁶ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91961288>

¹⁷ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91949260>

¹⁸ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92120847>

відповідачам розповсюджувати тираж книги та подальше її тиражування до усунення порушення особистого немайнового права позивача, а також заборонив відповідачам при поширенні інформації, пов'язаної з книгою, у пресі, по радіо, телебаченню, у мережі Інтернет та в інших ЗМІ використовувати спірну інформацію, яка дає можливість ідентифікувати позивача як персонажа (дійову особу) твору без його згоди¹⁹.

На нашу думку, це рішення суду не є належно обґрунтованим, а застосовані судом способи правового захисту особистих прав позивача є явно непропорційними і надмірними у демократичній державі. Зокрема, суд не врахував, що питання, підняті у історичній книзі є питаннями суспільного інтересу, які стосуються професійної поведінки та етики позивача - публічної особи, яка і на сьогоднішній день має значний вплив на політичне життя держави, і що вони відображають особистий погляд автора книги на описані ним події. Зазначене рішення суттєво обмежує можливість проведення суспільних дебатів щодо судових процесів, які відбулись за участі відомих публічних осіб і стали нашим спільним історичним надбанням, а також можливість пошуку історичної правди. Застосовані судом способи правового захисту становлять надзвичайно серйозний ступінь втручання у право відповідача на свободу слова, який є явно непропорційним меті, що захищається, що має ознаки цензури і справлятиме "охладжувальний ефект" на журналістів, істориків та інших дослідників та вчених.

7) Обмеження доступу до публічної інформації

а) 27 жовтня 2020 року Конституційний суд України прийняв рішення щодо визнання неконституційними положень деяких законів України²⁰. На виконання цього рішення, Національне агентство з питань запобігання корупції 28 жовтня 2020 року о 18 годині закрило реєстр електронних декларацій²¹.

б) Департамент будівництва, містобудування і архітектури та житлово-комунального господарства Полтавської обласної державної адміністрації відмовив інтернет-виданню "Полтавщина" у наданні копій актів виконаних робіт щодо будівництва нового Центру надання адміністративних послуг, зазначивши, що вони містять інформацією з обмеженим доступом²².

в) Директор комунального некомерційного підприємства "Миколаївський обласний центр лікування інфекційних хвороб" відмовила журналістці інтернет-видання "Преступности.НЕТ" Юлії Акимовій у наданні запитованої інформації - копії контракту з Миколаївською обласною радою, на підставі якого вона обіймає посаду директора лікарні, та додатків до нього²³.

8) Погрози журналістам, блогерам, перешкоджання професійній журналістській діяльності

а) У Херсоні секретариня дільничної комісії забороняла журналісту інтернет-видання "Мост" Сергію Нікітенку вести відеозйомку, посилаючись на новий Виборчий кодекс. Вона фізично закривала камеру Сергія Нікітенка та покликала поліцейського, який намагався

¹⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92520431>,
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10158609126492410&set=pb.551222409.-2207520000.&type=3>,
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10158609126557410&set=pb.551222409.-2207520000.&type=3>,
<https://www.radiosvoboda.org/a/news-sud-medvedchuk-pozov-knyzhka-pro-stusa/30900566.html>

²⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>

²¹ <https://www.pravda.com.ua/news/2020/10/28/7271568/>, <https://zmina.info/news/pislya-rishennya-ks-zakryvayut-reyestr-deklaracij/>

²² <https://poltava.to/news/57953/>, <https://imi.org.ua/news/poltavska-oda-obmezhyla-dostup-do-informatsiyi-vydannyu-poltavshhyna-i35958>

²³ <https://imi.org.ua/news/u-mykolayeve-dyrektorka-komunalnoyi-likarni-ne-nadala-prestupnosti-net-zapytuvanu-informatsiyu-i35931>

вивести журналіста. Втім, інцидент був вичерпаний, коли партійний юрист та інший представник поліції роз'яснили їй, що журналіст має право проводити відеозйомку на виборчій дільниці²⁴.

б) На Дніпропетровщині один з кандидатів в депутати від політичної партії “Слуга народу” застосував фізичну силу до головної редакторки видання “[Вісті Тернівки](#)” Альони Поддусевої на виборчій дільниці²⁵.

в) Ведуча телеканалу “Рівне 1” Анна Яцук подала заяву в поліцію щодо перешкоджання журналістській діяльності у зв'язку із погрозами, залякуванням та булінгом у соцмережах²⁶.

г) Журналістка Любов Величко [на своїй сторінці](#) у Facebook повідомила, що отримала погрози після публікації в Інтернеті розслідування про нелегальні казино та можливу причетність до цього високопосадовця правоохоронного органу та його дружини²⁷.

г) Прес-служба Апарату Верховної Ради з урахуванням рішення Комітету ВР зі свободи слова припинила акредитацію редакції видання “[Слідство.Інфо](#)”. Загалом, Комітет з питань свободи слова розглянув питання про позбавлення акредитації щодо 22 видань, три з яких свою акредитацію зберегли. Згодом керівниця прес-служби ВР Ірина Кармелюк вибачилась, а акредитація видань була відновлена²⁸.

е) 11 жовтня 2020 року під час висвітлення протесту просімейних активістів, який відбувався поряд із ТРЦ «Гулівер» невідомі, які є ймовірно представниками охорони торговельно-розважального центру, перешкождали професійній діяльності журналіста видання «Pavlovsky News» Дмитра Ключка та розбили йому телефон, незважаючи на те, що він чітко представився та попередив про те, що він журналіст. Дмитро Ключко написав заяву та подав її до Нацполіції²⁹.

е) Журналістка запорізького видання 061.ua Катерина Майборода стала об'єктом кібербулінгу. Скріни з образливими й сексистськими коментарями вона виклала в дописі на своїй сторінці у фейсбуці 30 жовтня³⁰.

ж) Тернопільський сайт Politerno кілька днів не працював через DDoS-атаки. За словами головного редактора видання, сайт “ліг” після публікації матеріалу про список кандидатів від однієї з партій – суб'єктів виборчого процесу. Щодо DDoS-атаки редакція наразі контактує з СБУ³¹.

²⁴ http://most.ks.ua/news/url/u_hersoni_sekretar_dvk_zaboronjala_znimati_zhurnalistu, <https://imi.org.ua/news/u-hersoni-zhurnalistu-zaboronyaly-videzjomku-na-vyborchij-dilnytsi-i35837>

²⁵ http://vistiternivki.com.ua/?p=21044&fbclid=IwAR3oubizbhI4QhOdakkXRx296-FFGn_jXDBsjO_UBgbfqc2XvZZWG7bR3gc, <https://imi.org.ua/news/na-dnipropetrovshhyni-kandydat-vid-slugy-narodu-zastosuvav-fizychnu-sylu-do-zhurnalistky-i35842>

²⁶ <https://imi.org.ua/news/veducha-novyn-telekanalu-rivne-1-podala-zayavu-v-politsiyu-cherez-obrazy-i-zalyakuvannya-u-i35838>

²⁷ <https://www.facebook.com/lyubov.velichko.7/videos/3892867317413210/>, <https://imi.org.ua/news/zhurnalistka-lyubov-velychko-povidomyla-shho-otrymuye-pogrozy-pislya-rozsliduvannya-pro-nelegalni-i35903>

²⁸ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3387124551512128&set=a.14777752446847>, http://komsvobslova.rada.gov.ua/documents/zasid9skl/74721.html?fbclid=IwAR3YAgIFXaVZ2oKizKfehBh_uuXJ5IR8-rrafW0ad0EZ7sa_jY-jFQyCjql, <https://detector.media/community/article/181970/2020-10-28-presssluzhba-verkhovnoi-radi-pozbavila-akreditatsii-slidstvoinfo-ta-shche-18-vidan/>, <https://imi.org.ua/news/redaktsiyu-slidstvo-info-cherez-rishennya-komitetu-shufrycha-pozbavyly-akredyatsiyi-pry-vr-i35905>, <https://zmina.info/news/rada-skasovala-skandalnu-zaboronu-na-vhid-dlya-zhurnalistiv/>

²⁹ <http://nsju.org/novini/pryvatna-ohorona-pereshkodzhala-diyalnosti-zhurnalista-vydannya-pavlovsky-news-pryamo-u-czenti-kyyeva/>, <https://www.facebook.com/pavlovskynews/posts/396954358362461>

³⁰ <https://www.facebook.com/kate.lizard/posts/2735629576724685>, <https://imi.org.ua/news/zhurnalistka-sajtu-061-ua-stala-ob-yektom-kiberbulingu-i35959>

³¹ <https://imi.org.ua/news/ternopilskyj-sajt-politerno-p-yatyj-den-ne-pratsyuye-cherez-ddos-ataky-i35612>

з) 22 жовтня 2020 року на сайт агенції журналістських розслідувань “Четверта влада” було здійснено DDoS-атаку, через що ресурс не працював протягом кількох годин. Журналісти видання підозрюють, що причиною атаки могло стати розслідування, яке вийшло напередодні. 28 жовтня 2020 року сталася друга DDoS-атака на сайт видання³².

и) 9 жовтня 2020 року Мелітопольський сайт РІА Мелітополь зазнавав потужної DDoS-атаки. Станом на 12 жовтня 2020 року він відновив роботу, але працював з перебоями. За повідомленням редакції РІА Мелітополь, атака почалась після того, як журналісти зробили “викривальне інтерв'ю” відносно одного кандидата на посаду міського голову, що мало бути опублікованим 10 жовтня 2020 року. Окрім цього, журналісти готували викривальний матеріал про помічника цього кандидата. Наразі в редакції вирішують питання, чи будуть за фактом атаки звертатися до поліції³³.

і) 24 жовтня 2020 року сайт LIGA.net зазнав кібератаки та припинив роботу. LIGA.net повідомила, що має підозру, що зазначена атака йде з Росії, а також про те, що за відновлення роботи сайту зловмисники вимагали гроші. Технічним фахівцям вдалося відновити роботу сайту, проте 26 жовтня вранці атаки відновилися³⁴.

2. Приватне життя та захист даних

1) Витік персональних даних

На початку жовтня 2020 року стало відомо про витік інформації з даними хворих на коронавірус з однієї з найбільших приватних клінік Дніпра. У відкритому доступі опинились персональні дані десятків тисяч працівників та клієнтів цієї клініки, зокрема ПІБ, дати народження, адреси проживання, телефон, e-mail, дані медичної картки (що становить медичну таємницю), включаючи результати аналізів, діагнози, результати проведення ПЛІР-тестів, списки хворих на COVID-19. Як з'ясувалося, витік стався через помилки конфігурації в інформаційних системах та базах даних медичного закладу, які мали доступ до Інтернету. При цьому, вільний доступ до баз даних надавав можливість не тільки викрадення персональної інформації, але й несанкціонованого внесення змін, включно з модифікацією призначень ліків, результатів аналізів та обстежень, редагування записів в протоколі «Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)». За інформацією Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України, з моменту виявлення витіку клініка пасивно реагувала на повідомлення фахівців НКЦК щодо витіку та вразливостей і не доклала зусиль до їх усунення. Дані щодо клієнтів приватної клініки досить довго перебували у вільному доступі³⁵.

2) Незаконне використання персональних даних

В Інтернеті розповсюдили підроблені оголені фотографії понад 100 000 жінок. Усі знімки зробили за допомогою технології дїпфейк. Фейкові фотографії розповсюджували через

³² <https://imi.org.ua/news/sajt-chetvertoyi-vlady-atakuvaly-pislya-rezonansnogo-rozsliduvannya-i35817>,
<https://imi.org.ua/news/sajt-chetvertoyi-vlady-vdruge-za-tyzhden-zaznav-ddos-ataky-i35916>,
<https://vybory.detector.media/2020/10/23/vydannya-chetverta-vlada-zaznalo-kiberataky-pislya-rozsliduvannya-pro-kandydata-v-mery-rivnoho/?fbclid=IwAR24o5tU3T6GpDJnq2hjiV2JmaEP0ASopwYqtlnP3whWEriJSxKkoUe0e8A>

³³ <https://imi.org.ua/news/melitopolskyj-sajt-kilka-dniv-atakuvaly-hakery-i35600>

³⁴ <https://biz.liga.net/all/it/novosti/sajt-liganet-podvergsya-kiberatake-my-delaem-vse-chtoby-vernout-vam-dostup-k-informatsii?fbclid=IwAR0X--VCHrNxAf8YkPO3XIIwM42KvMa-TPmdtTYirCmbZqqSby1i2u7k0NA>,
<https://imi.org.ua/news/sajt-liga-net-piddavysya-kiberatatsi-i35871>

³⁵ <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/4711.html>, <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25634/2020-10-02-u-merezhu-potrapili-dani-tisyach-khvorikh-na-koronavirus-odniei-z-naibilshikh-kllinik-dnipra/>,
<https://www.unn.com.ua/uk/news/1894921-rnbo-viyavila-vitik-personalnikh-meddanikh-odniyeyi-z-naybilshikh-kllinik-dnipra>

Telegram, при цьому деякі дівчата на них «виглядають неповнолітніми»³⁶. Застосування технології дипфейку не врегульовано законодавством, що створює додаткові ризики для приватності осіб.

3) *Порушення стандартів у сфері використання зображень неповнолітніх осіб*

Комісія з журналістської етики знайшла в одному з матеріалів сайту “Українська правда. Життя” порушення прав дітей, які мали відношення до протизаконних дій, обличчя яких не було заблюрено (заретушовано), що дозволяло їх ідентифікувати³⁷.

Таким чином, у жовтні 2020 року зафіксовано 30 (тридцять) порушень цифрових прав індивідуального характеру, з яких 27 (двадцять сім) порушень права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі та 3 (три) порушення права на приватне життя та захист даних.

III. ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ ДЛЯ СВОБОДИ СЛОВА ТА ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ В ІНТЕРНЕТІ В УКРАЇНІ

1) *Поширення фейків та використання ботів*

«Опора» виявила у Facebook мережу ботів, які використовувались для впливу на громадську думку під час місцевих виборів 2020³⁸.

2) *Інтернет-шахрайство*

а) В Україні з'явилась нова шахрайська схема: аферисти, використовуючи ім'я, серію і номер паспорта, а також ідентифікаційний код сторонньої людини оформляють онлайн-кредит. В результаті компанія, яка видала кредит, вимагає гроші з потерпілого³⁹.

б) Крім того, зафіксовано такі раніше не відомі шахрайські схеми, які використовуються в Інтернеті, як пропозиція участі в опитуванні фармацевтичної компанії Afferent Pharmaceuticals (Дубаї, ОАЕ), яка активно веде розробку вакцини від Sars-Cov-2; розсилка листів на електронну пошту, в яких шахраї погрожують заразити коронавірусом родину жертви, якщо та відмовиться сплатити певну суму грошей на біткоїн-гаманець; використання шахрайських сайтів-клонів Порталу охорони здоров'я громадян США; а

³⁶ <https://www.bbc.com/news/technology-54584127>, <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/25784/2020-10-21-bot-u-telegram-rozdyagnuv-ponad-100-tisyach-zhinok-sered-nikh-buli-nepovnolitni/>

³⁷ http://www.cje.org.ua/ua/complaint/shchodo-publikaciyi-shkolyarky-z-chernigivshchyny-tverkaly-na-sayti-ukrayinska-pravda?fbclid=IwAR0KSUEwXTc3JArYYP7kVZJ_Cs0qKdZ7tsCKHXVkwO4XbFIBD5ZBA3dSS_s, <https://zmina.info/news/komisiya-z-zhurnalistykoyi-etyky-znajshla-u-novyni-z-ukrayinskoyi-pravdy-porushennya-prav-ditej/>

³⁸ https://www.oporua.org/blog/vybory/mistsevi-vybory/mistsevi_2020/21335-feisbuk-peremoga-palchevskogo-psevdosotsiologiiia-platniki-podatkov-boti-ta-susidi-reklamodavtsi?fbclid=IwAR275xTh8WTZPVXSF281OMiBzBWC5MRXxdQbceddU3eCAKW6ksP6pI0CDDSw, <https://vybory.detector.media/2020/10/12/opora-vyavyla-u-facebook-merezhu-botiv-yaki-spochatku-pysaly-v-interesah-palchevskoho-a-potim-proty/?fbclid=IwAR2R1MfTfT19hu7At-2bnZtvkOTxqzL6lYPsOVoKZ-vXRvoYZxIL-SJB0OI>

³⁹ <https://tsn.ua/groshi/shahrayi-vigadali-novu-shemu-distayut-osobisti-dani-lyudini-ta-oformlyuyut-na-neyi-kredit-onlayn-1645912.html>, <https://internetua.com/moshenniki-privatni-vidomosti-novuu-shemu-dlya-poluceniya-onlain-kreditov>

також підробного чат-боту Приватбанку з повідомленнями про нарахування державної допомоги у зв'язку з пандемією на суму 800 грн. тощо⁴⁰.

Таким чином, у жовтні 2020 року зафіксовано 2 (дві) потенційні загрози для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчать 3 (три) факти потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що моніторинг порушень цифрових прав в Україні у жовтні 2020 року дозволив виявити:

- **1 (один) факт порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до Інтернету, який стосуються 240 веб-ресурсів;
- **30 (тридцять) фактів порушення цифрових прав індивідуального характеру**, з яких:
 - 27 (двадцять сім) випадків порушення права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі;
 - 3 (три) факти порушення права на приватне життя та захист даних у цифровому середовищі.

Виявлено також **2 (дві) потенційні загрози** для свободи слова та права на приватність в Інтернеті в Україні, про які свідчать **3 (три) факти** потенційних порушень цифрових прав, виявлених під час моніторингу.

⁴⁰ <https://minfin.com.ua/ua/2020/10/23/54406990/>